

Alojz MENCIN, rojen 22. maja 1901 v Mali Račni, član Rajonskega odbora OF Žalna – Račna, ustreljen 24. novembra 1943 v Šmarju, pokopan v Žalni.

Terezija NOVLJAN, rojena 10. decembra 1889 v Žalni, ubita 11. marca 1944 ob bombardiranju Žalne, pokopana v Žalni.

Jožef OGRINC, rojen 28. februarja 1912 v Dolah pri Polici, borec II. grupe odredov, padel 7. novembra 1942 v Dobrovljah v Savinjski dolini.

Jože OVEN, rojen 11. julija 1926 v Žalni, umrl 11. marca 1944 v bolnišnici v Ljubljani po bombardiranju Žalne, pokopan v Žalni.

Jože PERIČ, rojen 5. februarja 1883 v Medji vasi (pri Devinu), pobegnil s Primorske in se naselil v Žalni, interniranec, umrl 24. oktobra 1942 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Anton PIRNAT, rojen leta 1918 v Žalni, interniranec, umrl 1943 v taborišču Gonars v Italiji, pokopan v Gonarsu.

Frančiška PRIJATELJ, rojena 2. decembra 1935 v Žalni, ubita 11. marca 1944 pri bombardiranju Žalne, pokopana v Žalni.

Jože PRIJATELJ-Vinetu, rojen 3. februarja 1922 v Žalni, borec Gubčeve brigade, padel avgusta 1943 pri Suhorju, pokopan v Vinici.

Marija PRIJATELJ, rojena 20. maja 1933 v Žalni, ubita 11. marca 1944 ob bombardiranju Žalne, pokopana v Žalni.

Janez RUS, rojen 31. oktobra 1906 v Žalni, borec Gradnikove brigade, padel 28. decembra 1944 v Velikih Lazah pri Čepovanu, pokopan v Žalni.

Jože RUS, rojen 27. januarja 1909 v Žalni, borec Cankarjeve brigade, padel 16. marca 1944 na Javorovici, pokopan na Sv. Urhu (v Ljubljani).

Jože STRAH-Osip, rojen 15. oktobra 1882 na Veliki Ilovi Gori, interniranec, umrl 31. decembra 1942 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Karol ZRNEC, rojen 20. aprila 1920 v Žalni, borec Kokrskega odreda, padel 31. januarja 1945 v Završnici pod Stolom, pokopan v Radovljici.

Anton ZUPANČIČ-Kralj, rojen 3. maja 1906 v Žalni, borec Cankarjeve brigade, ustreljen 18. septembra 1943 na Sv. Urhu (v Ljubljani), pokopan v Žalni.

Janez ŽITNIK, rojen 11. januarja 1902 na Gatini, član Rajonskega odbora OF Žalna – Račna, ustreljen 17. decembra 1943 pri Škofljici.

Pomniki
narodnoosvobodilnega
boja v občini
IVANČNA GORICA

Krajevna skupnost AMBRUS

Ambrus – Spomenik z grobnico, posvečen
triindvajsetim neznanim partizanom

Na Reštovem hribu pri Ambrusu* stoji spomenik z urejenim skupnim partizanskim grobom. V južnem delu grobišča z nizko kamnito ograjo je triindvajset kamnitih stebričkov, ki simbolizirajo pokopane neznane padle partizane, v severnem delu pa je postavljen kamniti kvader s posvetilom:

*23 neznanim
partizanom, ki
so žrtvovali
svoja življenja
v narodno-
osvobodilni vojni.*

* na severnem robu vasi, ob stranski cesti proti Zagradcu; v bližini je Avtoservis Hočevlar, Ambrus 29a

Padli so v okolici Ambrusa, okoli Višenj, Kala in Korinja, nakar so jih leta 1951 prenesli in pokopali v to skupno grobnico.

Pobudo za postavitev spomenika in ureditev grobišča je dal Krajevni odbor ZB NOV Zagradec. Projektant je bil arhitekt Drago Černe, odkrili pa so ga 15. junija 1952.

Ambrus – Spominska plošča podoficirski šoli

Na pročelju podružnične osnovne šole v Ambrusu je vzidana spominska plošča s tem napisom:

*V Ambrusu je bila junija 1944
ustanovljena Podoficirska šola
7. korpusa NOV in POJ.
Njen prvi komandant je bil narodni
heroj Aleksander Marjanović-Leko,
ki je padel 6. junija 1944.
Skupnost vojaškega šolstva NOV in POS*

Pobudo za odkritje spominske plošče je dala Skupnost borcev vojaškega šolstva NOV in POS, odkrili pa so jo 20. oktobra 1984.

V Podoficirski šoli VII. korpusa NOV in POJ so šolali podoficirski starešinski kader na pehotnem, topniškem, inženirsko-tehničnem, intendantskem, političnem in obveščevalnem področju ter področju zvez.

Prvi komandant šole je bil narodni heroj Aleksandar Marjanović-Leko, prvi politični komisar pa Lojze Gabrovec. Čeprav je bila osnovna naloga šole vojaško-strokovno usposabljanje starešin, je morala pogosto sodelovati tudi v bojih in se večkrat seliti; pretežno je delovala na ozemlju Suhe krajine. Ukinjena je bila tik pred osvoboditvijo, 29. aprila 1945.

Kal - Spominsko obeležje Prvemu proletarskemu bataljonu Toneta Tomšiča

Na Bobnovi senožeti nad Kalom* stoji spominsko obeležje, posvečeno Tomšičevemu bataljonu. Spomenik, postavljen na kvadrastem podstavku iz lomljencev, je kvader iz granitnih kock, pokrit z betonsko ravno streho. Na eno od stranic je pritrjena tonalitna plošča z znakom Tomšičeve brigade v bronu ter napisom:

*Sledeč oporoki
padlega heroja Toneta Tomšiča
je glavno poveljstvo POS
formiralo na tem mestu
dne 14. junija 1942
Prvi proletarski bataljon
Toneta Tomšiča.*

* južno od gozdne poti v Tisovec

Projekt za obeležje je izdelal arhitekt Peter Terpin, napis so si zamislili na Krajevnem odboru ZB NOV Zagradec s sodelovanjem narodnega heroja Staneta Semiča-Dakija, odkrili so ga julija 1952, obnovili pa 29. oktobra 1981.

Datum na spominski plošči je napačen. Prvi proletarski bataljon Toneta Tomšiča je bil ustanovljen 12. junija 1942 v Zapotoku. Pač pa se je bataljon 14. julija 1942 spet mudil v Ambrusu po ostrih spopadih z italijanskimi enotami v prejšnjih dneh.

V drugi polovici junija in v prvih dneh julija 1942 je bil Prvi proletarski bataljon Toneta Tomšiča na Polževem. Sedmega julija 1942 so Italijani začeli iz svojih postojank Grosuplje, Stična, Ivančna Gorica in Višnja Gora širši napad proti osvobojenemu ozemlju na tem območju. Ker jih je veliko močnejši sovražnik obkolil, so se Tomšičevci morali umakniti. Po preboju so se 9. julija 1942 ponovno zbrali na dogovorjenem mestu pri Ambrusu. Ob tej priložnosti je bataljon obiskal komandant Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet Peter Strugar – Franc Leskovšek-Luka. Bataljon je dobil ukaz, da okrepi enote Zapadnodolenjskega odreda pri obrambi osvobojenega ozemlja Suhe krajine, zavarovati pa je moral tudi dotok novincev iz Ljubljane, ki so prihajali v Ambrus.

Padli borci in žrtve fašističnega nasilja iz Krajevne skupnosti Ambrus

Ambrus

Jože GREGORIČ, rojen 3. maja 1924 v Ambrusu, borec Komande mesta Velike Lašče, padel 8. maja 1944 v Mačkih, pokopan pri Purkačah.

Ivanka MIŠMAŠ, rojena 17. aprila 1925 v Ambrusu, ubita 17. marca 1943 med boji v Ambrusu, pokopana v Ambrusu.

Jože MUHIČ, rojen 27. februarja 1911 v Ambrusu, borec neznane enote, padel 16. marca 1943 v Ambrusu, pokopan v Ambrusu.

Alojzija NOVAK, rojena 26. maja 1907 v Ambrusu, terenska aktivistka Osvobodilne fronte, ustreljena od domobrancev 10. aprila 1944 v Stražnem Vrhu (pri Ambrusu), pokopana v Ambrusu.

Brezovi Dol

Franc GLIVAR, rojen leta 1917 v Brezovem Dolu, ustreljen od Italijanov 28. avgusta 1942 nad Dečjo vasjo, pokopan v Zagradcu.

Janez PLUT, rojen 22. maja 1909 na Vrhu pri Hinjah, ubit 16. marca 1943 ob bombardiranju Brezovega Dola.

Kal

Jožef MIŠMAŠ, rojen 15. maja 1919 na Kalu, borec Tomšičeve brigade, padel 19. novembra 1943 na Rakeku, pokopan v Ambrusu.

Ludvik VIDRIH, rojen 17. julija 1924 na Kalu, borec Ljubljanske brigade, padel v začetku novembra 1943 v Podborštu.

Alojzij ZAJC, rojen 29. novembra 1926 na Kalu, borec Devete brigade, padel 10. oktobra 1943 v Podpeči.

Kamni Vrh pri Ambrusu

Alojzij HROVAT, rojen 5. marca 1915 na Kamnem Vrhu pri Ambrusu, borec zaščitne čete XVIII. divizije, padel 10. junija 1944 v Tržišču (pri Mokronogu), pokopan v Sv. Križu (pri Mokronogu).

Ana HROVAT, rojena 18. maja 1900 na Kamnem Vrhu pri Ambrusu, ubita 17. marca 1943 ob bombardiranju Kamnega Vrhja, pokopana v Ambrusu.

Primča vas

Anton VIDIC, rojen 31. januarja 1862 v Primči vasi, ubit 16. marca 1943 ob bombardiranju Ambrusa, pokopan v Ambrusu.

Višnje

Henrik GREGORIČ, rojen 14. septembra 1910 v Višnjah, borec Devete brigade, padel 28. maja 1944 pri Mokronogu, pokopan v Mokronogu.

Frančišek PAPEŽ, rojen 22. februarja 1904 v Višnjah, ubit 16. marca 1943 ob bombardiranju Višenj, pokopan v Ambrusu.

Marija PAPEŽ, rojena 18. septembra 1869 v Bakrcu (pri Višnjah), ubita 16. marca 1943 ob bombardiranju Višenj, pokopana v Ambrusu.

Marija PAPEŽ, rojena 20. julija 1935 v Višnjah, ubita 16. marca 1943 ob bombardiranju Višenj, pokopana v Ambrusu.

Krajevna skupnost DOB PRI ŠENTVIDU

Bojanski boršt (Hrastov Dol) – Spominska
plošča II. grupi odredov

V Bojanskem borštu, gozdu pri Hrastovem Dolu, je na bronasti plošči, pritrjeni za betonski podstavek, tale napis:

*Na tem mestu je
spomladi leta 1942
taborila in se borila
z italijanskim
okupatorjem II. grupa odredov.*

Bojanski boršt
II. GO, 1977

Pobudo za postavitev spominskega obeležja, ki so ga odkrili junija 1977, so dali borci II. grupe odredov. Ploščo je izdelala tovarna »IMP« v Ivančni Gorici. Avtor besedila je Slavko Medved.

Prva slovenska brigada, II. grupa odredov, ustanovljena 5. aprila 1942 na Kremenjku, se je 11. aprila 1942 premestila v taborišče v Bojanskem borštu, oddaljeno le nekaj kilometrov od močnih sovražnih postojank v Stični in Šentvidu pri Stični.

18. aprila je iz partizanskega taborišča pobegnil Jože Fatur, doma iz Vira pri Stični, in Italijanom izdal kraj taborišča. Italijani so takoj začeli pripravljati napad iz svojih postojank Trebnjega, Šentvida in Stične. Štab brigade je bil o izdajstvu in namerah Italijanov pravočasno obveščen, zato je poslal na cesto Trebnje–Stična v ovinke Medvedjeka četo, ki jo je vodil Jože Kovačič. Tam je padlo v zasedo pet kamionov »črnih srajc« iz Trebnjega. Po bliskovitem spopadu so imeli Italijani večje število mrtvih in ranjenih, Jožetova četa pa se je morala zaradi obkoljevanja umakniti. Italijani niso nadaljevali poti proti Stični.

Istega dne je izdajalec Fatur pripeljal sovražno kolono iz Stične do samega taborišča, vendar je naletela na pripravljene partizane. Po krajšem ostrem boju so se Italijani umaknili in vrnili v Stično.

Sad – Spominsko obeležje prvim talcem
s področja Doba

Približno šeststo metrov iz vasi Sad, na kraju Špedavc pod Kavcami*, stoji spominsko obeležje, posvečeno prvim talcem s tega področja. Pomnik je na gomilo postavljena naravna apnenčasta pravokotna skala z zravnano sprednjo ploskvijo, na katero je pritrjena kovinska plošča z reliefnim napisom:

*Na tem kraju so
septembra 1942. leta
padli prvi talci KS Dob.*

1985

Pobudo za odkritje spominskega obeležja sta dali Krajevna konferenca SZDL in Krajevna skupnost Dob, odkrili pa so ga 8. septembra 1985.

Italijanski okupatorski vojaki so med ofenzivo 1. septembra 1942 po vnaprej pripravljenem seznamu, ki jim ga je dal šentviški župnik benedikt, polovili po domovih večje število aktivistov in privržencev Osvobodilne fronte iz okoliških vasi. Zajete aktiviste iz Rdečega Kala so ustrelili v Radohovi vasi, štiri pa so odpeljali na kraj, kjer je spominsko obeležje, in jih tam ustrelili. To so bili:

Ignac Gregorič, rojen 15. junija 1905 v Podborštu, za narodnoosvobodilno borbo je začel delati že leta 1941, bil je tudi član terenskega odbora OF;

Franč Mandelj, rojen 10. marca 1914 v Podborštu, bil je med prvimi organizatorji Osvobodilne fronte v tem okolišu in član terenskega odbora OF;

Ignac Planinšek, rojen 18. septembra 1913 v Zagorici, delavec, že leta 1941 je pričel delati za Osvobodilno fronto, pozneje pa je bil član terenskega odbora OF;

Daniel Sadar, rojen 10. oktobra 1889 v Podborštu, čevljar, privrženec Osvobodilne fronte.

Na Lučarjevem Kalu so italijanski vojaki takrat ustrelili Trontelj Jožeta z Lučarjevega Kala, po domače Štentovega Pepeta, in »Malnarčka« iz Podboršta, ki so ju prijeli v gozdu pri Hrastovem Dolu.

* jugovzhodno od vasi Sad, na začetku gozda ob razcepu gozdnih poti

Padli borci in žrtve fašističnega nasilja iz Krajevne skupnosti Dob pri Šentvidu

Boga vas

Janez GRABLJEVEC, rojen 19. januarja 1926 v Bogi vasi, borec Dvanajste brigade, pogrešan jeseni 1944.

Dob pri Šentvidu

Alojz Iztok GRDEN, rojen 3. junija 1925 v Medvedjeku, aktivist kurir, ustreljen 25. decembra 1943 na Lisičjem (pri Škofljici), pokopan v Šentvidu pri Stični.

Feliks ILOVAR, rojen 21. julija 1914 v Dobu pri Šentvidu, aktivist OF, ustreljen 2. septembra 1942 v Dobu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Franc KANC, rojen 2. maja 1913 v Pokojnici, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jožef MARKOVIČ, rojen 13. marca 1911 na Viru pri Stični, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jožef POLONČIČ, rojen 7. oktobra 1921 v Dobu pri Šentvidu, borec Cankarjeve brigade, padel 8. aprila 1944 pri Sv. Nedelji na Hrvaškem, pokopan v Radatovičih na Hrvaškem.

Frančišek PROSEN, rojen 15. junija 1916 v Dobu pri Šentvidu, interniranec, umrl 13. maja 1943 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Florijan ŠRAJ, rojen 4. maja 1908 na Primskovem, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Hrastov Dol

Alojzij OMAHEN, rojen 26. junija 1910, umrl 31. avgusta 1942 na Lučarjevem Kalu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Lučarjev Kal

Jožef TRONTELJ, rojen 22. marca 1908 na Lučarjevem Kalu, ustreljen 31. avgusta 1942 na Lučarjevem Kalu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Podboršt

Ignacij GREGORIČ, rojen 23. junija 1905 v Podborštu, ustreljen od Italijanov 1. septembra 1942 v Podborštu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Franc MANDELJ, rojen 10. marca 1914 v Podborštu, ustreljen 3. septembra 1942 v Podborštu.

Franc PETAN, rojen 7. julija 1918 v Podborštu, interniranec, umrl 30. januarja 1943 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Pomniki NOB v občini Ivančna Gorica

Danijel SADAR, rojen 7. maja 1898 v Podborštu, ustreljen 1. septembra 1942 v Podborštu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Alojzij ŠTRUS, rojen 2. februarja 1910 na Selih pri Dobu, ustreljen 2. septembra 1942 v Selu pri Zagorici, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Anton TRNOVŠEK, rojen 8. avgusta 1911 v Podborštu, interniranec, umrl 24. februarja 1943 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Rdeči Kal

Ignacij KASTELIC, rojen 12. februarja 1912 na Rdečem Kalu, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jožef KASTELIC, rojen 1. novembra 1920 na Rdečem Kalu, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jožef ŠTRUS, rojen 23. aprila 1891 na Rdečem Kalu, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Sad

Jožef KASTELIC, rojen 20. decembra 1921 v Sadu, borec Cankarjeve brigade, padel 13. novembra 1943 na Brodu (pri Novem mestu), pokopan v Šentvidu pri Stični.

Sela pri Dobu

Anton JERLAH, rojen 12. septembra 1906 v Pristavici (pri Selih pri Dobu), interniranec, umrl 24. aprila 1944 v nemškem taborišču Auschwitz (na Poljskem), pokopan v Auschwitzu.

Ignacij PLANINŠEK, rojen 13. junija 1918 v Zagorici, ustreljen 1. septembra 1942 v Sadu, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jernej PLANINŠEK, rojen 19. avgusta 1920 v Zagorici, ustreljen 2. septembra 1942 v Radohovi vasi, pokopan v Šentvidu pri Stični.

Jožef PLANINŠEK, rojen 17. oktobra 1921 v Zagorici, ustreljen 30. julija 1942 v Dobu pri Šentvidu, pokopan na Selih pri Šumberku.

Alojzij RUGELJ, rojen 10. maja 1909 v Šmarju, interniranec, umrl 21. junija 1943 v taborišču Chiesanuova/Padova v Italiji, pokopan v Chiesanuovi.

Krajevna skupnost
IVANČNA GORICA

Ivančna Gorica – Spominska plošča
padlim borcem, internirancem
in žrtvam fašističnega nasilja

Pri vходу v zdravstveni dom v Ivančni Gorici so v kamnite plošče iz belosivega marmorja vklesana imena 42-ih padlih partizanov in 26-ih žrtev fašističnega nasilja tega kraja in okolice s posvetilom:

*Junakom, ki v najtežjih dneh so v boju stali kakor skala
in z zarjo lepših dni v očeh za nas so pali – večna hvala!*

Padli borci NOV:

Brčan Miha • Batinica Lado • Blatnik Anton • Črnivec Alojz • Erjavšek
Drago • Erjavšek Savo • Fedran Ludvik • Ferlin Drago** •
Jakoš Anton • Kastelic Slavko • Kastelic Tone • Kavšek Avgust • Kavšek
Milan • Kavšek Slavko • Klančar Lojze*** • Končina Milan • Kuhelj*

* Vladimir Batinica iz Kočevja, rojen 22. marca 1921 v Kočevju, padel 23. oktobra 1943 na Vrhu pri Fari, pokopan na Vrhu pri Fari.

** Drago Ferlin-Dane, rojen 14. oktobra 1919 v Domžalah, borec Tomšičeve brigade, padel avgusta 1943 pri Ortnoku.

*** Alojzij Klančar-Kovač z Rudnika v Ljubljani, rojen 28. julija 1923 na Hudejah, borec, ranjen v Trebnjem 17. maja 1944, umrl pri prevozu v bolnišnico, pokopan na Žalah v Ljubljani.

Ciril • Lavrič Ela • Lavrič Franc • Lavrič Tončka • Mavsar Mirko •
Milič Danilo • Pajk Franc • Pajk Karol • Pajk Mirko** • Pestotnik
Mirko*** • Piškur Ernest • Piškur Jože • Sever Polde • Strmole Anton •
Strmole Anton • Šajn Anton • Šajn Franc • Štor Jože • Štrubelj Jože •
Šval Vili • Trpin Avgust • Verbič Alojz • Vodopivec Alojz • Vodopivec
Hermina**** • Vrečko Zvonko • Zajc Srečko*

Žrtve internacije in fašističnega nasilja

*Ceglar Ivan • Erjavec Franc • Eržen Jože • Grden Jože • Feodor Jefimov •
Kavšek Jože • Kavšek Nace • Kavšek Karol • Koščak Jože • Košir Slavko •
Kralj Jože • Mehle Anton • Miklavčič Franc • Nose Franc • Oven Miha •
Piškur Janez • Potokar Lojze • Pušlar Franc • Pušlar Mirko • Rome Ivan •
Sever Franc • Strnad Franc • Strnad Stanko • Škufca Franc • Vodopivec
Nace***** • Zaman Anton*

Pobudo za odkritje spominske plošče je dal Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica, ki je tudi avtor napisa. Načrt zanjo je izdelal Ivo Tratnik, odkrili pa so jo 6. junija 1965.

Že meseca maja, zlasti pa v prvi polovici junija 1941, so organizatorji Osvobodilne fronte iz Ljubljane in Grosupljega navezali prve stike v Ivančni Gorici. 18. junija so na Hudem pri Mirku Pušlerju ustanovili prvi odbor OF v tem okolišu, o čemer priča spominska plošča na njegovi hiši. Vrstijo se številni prikriti razgovori in sestanki in organizacija Osvobodilne fronte se naglo širi. Do spomladi 1942 nastanejo terenski odbori OF v Ivančni Gorici, na Studencu*****, v Škrjančah, Velikem in Malem Črnelem, v Gorenji vasi in še kje. Železničarji so povezani v poseben odbor.

Od meseca decembra 1941 je deloval tudi odbor žena, ki ga je vodila Pepca Zajčeva.

Učinkovite borbene akcije Stiške čete in enot II. ali Štajerske grupe odredov v neposredni bližini so spodbudile mladince, povezane v mladinski organizaciji in v SKOJ, da so odšli že v začetku aprila 1942 na

* Ciril Kuhelj, rojen 25. novembra 1918 na Vrhopolju (pri Ajdovščini), borec II. grupe odredov, padel septembra 1942 v Davči.

** Mirko Pajk, rojen leta 1928 v Šibeniku, borec, padel leta 1945 pri Kninu.

*** Mirko Pestotnik, Šmartno pri Litiji, rojen 7. julija 1904 v Šmartnem pri Litiji, član Okrožnega odbora OF Stična, padel 27. februarja 1943 pri Sv. Križu (Gabrovki) pri Litiji, pokopan v Litiji

**** Hermina Vodopivec, roj. Baranović, Domžale, rojena 17. septembra 1919 v Šibeniku, bolničarka v Zidaniškovi brigadi, padla 18. januarja 1945 v Črni nad Kamnikom.

***** Nace Vodopivec, rojen leta 1897, interniranec, umrl 1943 na Rabu, pokopan na Rabu.

***** Studenec je danes del Ivančne Gorice.

Kremenjek med partizane. Na terenu so hkrati zbirali za partizane hrano, obleke, obutev, sanitetne potrebščine in drugo.

Na železniško postajo Stična, današnjo Ivančno Gorico, so v zadnjih dneh maja 1942 poslali iz Ljubljane dva vagona raznega materiala za partizane. Železničarji, organizirani v Osvobodilno fronto, Jože Rus, Franc Šiška in drugi so poskrbeli, da so pošiljke prišle v partizanske enote.

Italijanska ofenziva poleti 1942 je povzročila občutno škodo organizaciji Osvobodilne fronte. Nekateri aktiviste so zaprli ali odgnali v taborišča.

Po kapitulaciji Italije jeseni 1943 je tudi Ivančna Gorica spet svobodno zaživela. Za Osvobodilno fronto so delali prav vsi. Prizadevne žene so organizirale posebno zdravstveno ambulanto, ki jo je vodila Mimi Pajk; v njej so negovale partizanske ranjence, ambulanta pa je nudila zdravstveno pomoč tudi ostalim prebivalcem. V Rojčevi hiši je delovala Komanda mesta Stična.

Nemška ofenziva jeseni 1943 je spet povzročila številne težave. Posledica pogostih nemških vdorov ob sodelovanju domačih domobrancev so bile v letu 1944 nove žrtve med aktivisti Osvobodilne fronte, zaradi ogroženosti so se morali preostali umakniti na partizansko osvobojeno ozemlje.

Ivančna Gorica – Spomenik narodnemu heroju Jožetu Kovačiču

Pri vhodu v zdravstveni dom Ivančna Gorica* stoji tudi doprsni bronasti kip Jožeta Kovačiča; po njem je bil zdravstveni dom tudi poimenovan. Pod kipom je napis:

Narodni heroj Kovačič Jože

Kip je delo akademskega kiparja Boža Pengova; po projektu Iva Tratnika je spomenik postavil Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica, odkrili pa so ga leta 1964.

* na Cesti 2. grupe odredov 16 (dostop je le v času, ko je zdravstveni dom odprt)

Jože Kovačič se je rodil 24. novembra 1916 v Stični. Po končani osnovni šoli se je v Kamniku izučil za trgovskega pomočnika. Že kot mlad fant je vstopil v vrste napredne mladine in sodeloval v raznih njenih akcijah. Kot sezonski delavec pri gradnji ceste Fara–Kočevje si je pridobil prve izkušnje v boju za delavske pravice. Leta 1934 je postal delavski zaupnik za sodni okoliš Višnje Gore.

Ko je kapitulirala stara Jugoslavija, je Jože organiziral zbiranje orožja in drugega vojaškega materiala, pozneje tako potrebnega za boj proti okupatorjem. Bil je med prvimi organizatorji Osvobodilne fronte v Stični in širši okolici, zato je bil izvoljen za člana Okrožnega odbora OF Stična. 22. oktobra 1941 je bil izdan in aretiran v trgovini Gorišek v Stični, vendar mu je uspelo Italijanom pobegniti in se v naslednjih dneh na Kremenjku pridružiti Stiški partizanski četi. Konec leta 1941 je sodeloval v bojih te čete proti Nemcem na Libergi nad Litijo in proti Italijanom na Primskovem.

Zaradi svojih vojaških sposobnosti je postal spomladi 1942 v II. grupi odredov komandir čete drugega bataljona, ki se je po njem imenovala, kot je bilo takrat v navadi, Jožetova četa. S to četo je 18. aprila 1942 v zasedi na cestnem klancu Medvedjeka zadržal italijansko kolono iz Trebnjega, ki je na petih tovornjakih hitela proti ostalim enotam II. grupe odredov v Bojanskem borštu. Italijani so imeli sedem mrtvih in prav toliko ranjenih.

Od 20. do 22. maja 1942 je sodeloval v znani bitki na Jančah pri poskusu prehoda enot II. grupe na Štajersko. V teh bojih je bil težko ranjen. V nevarnosti, da bi ga Nemci živega dobili v roke, si je 24. maja vzel življenje. Za narodnega heroja je bil proglašen 27. novembra 1953.

Ivančna Gorica – Spominska plošča shajališču aktivistov OF

Na stavbi podjetja Livar v Ivančni Gorici – poprej sta bili tu kleparska delavnica Rudolfa Miklavčiča in Dularjeva mehanična delavnica – je vzidana spominska plošča z napisom:

1941 ★ 1942

*Tukaj so se sestajali
prvoborci k zaprisegi
zvestobe ljudstvu in OF
ter množično odhajali
med partizanske borce.*

ZB NOV Ivančna Gorica

Plošča je postavljena v spomin na prve sestanke aktivistov Osvobodilne fronte v teh prostorih v letih 1941–1942 ter na zaprisego pripadnikov Narodne zaščite tega kraja spomladi 1942.

Pobudo za postavitev spominske plošče je dal Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica. Odkrili so jo 4. junija 1962.

Ivančna Gorica – Spominsko obeležje štirim ustreljenim aktivistom OF

Spominski kamen na jugovzhodnem robu Štepčevega gozda na Studencu v Ivančni Gorici s svojim napisom pove, da so:

*Na tem mestu padli za
svobodo, dne 2. 9. 1942:*

*Smolej Ludvik
Rus Vide starejši
Rus Vide mlajši
Sever Franc*

Pobudo za postavitve spominskega obeležja je dal Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica; odkrili so ga 4. julija 1961.

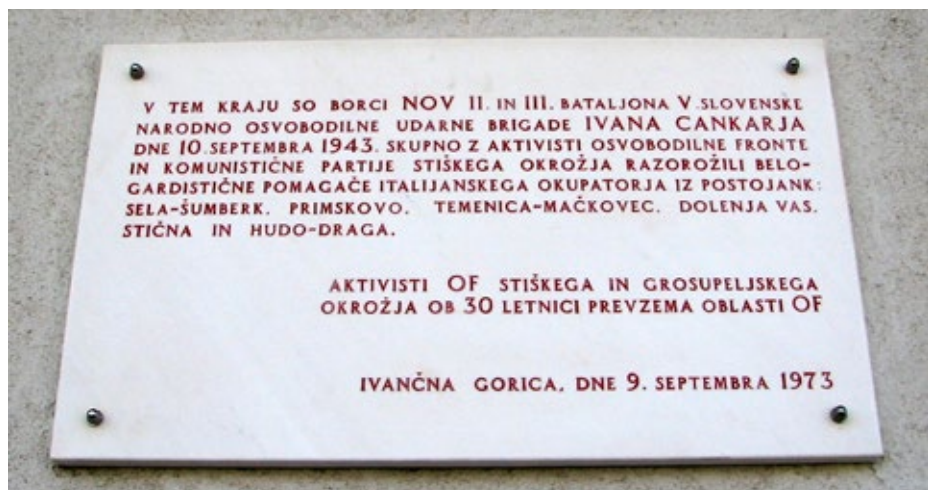
Ludvik Smolej se je rodil 20. avgusta 1912 v Šmavru pri Gorici. Po osnovni šoli v Šentvidu pri Stični je ostal kot predvideni naslednik na kmetiji. Leta 1941 je postal eden prvih organizatorjev Osvobodilne fronte v okolici Šentvida pri Stični, poleti tega leta pa tudi član komunistične partije. V Grižah pri Smolejevih, po domače pri Veselovih, so se shajali aktivisti Osvobodilne fronte. Pri njih je od decembra 1941 do maja 1942 ilegalno stanoval sekretar Okrožnega komiteja KPS oziroma Okrožnega odbora OF Stična Radko Polič-Tone Gorjanc. Med poletno ofenzivo proti partizanom so Italijani 2. septembra 1942 Ludvika aretirali.

Vide Rus iz Velikih Pec pri Šentvidu pri Stični se je rodil 28. oktobra 1914. Po končani osnovni šoli je ostal doma na kmetiji. Bil je prizadeven terenski aktivist. Prvega septembra so ga Italijani skupaj z **očetom Vidom** aretirali in oba naslednji dan ustrelili. Še istega dne so Italijani požgali domačijo, ženo in hčerko pa odpeljali v internacijo v Italijo.

Pri vseh treh je šlo očitno za premišljeno izdajo krajevnih belogardističnih veljakov.

Franca Severja, štiridesetletnega kmeta iz Artiže vasi, so italijanski vojaki zajeli pri delu na polju in ga odpeljali.

Ivančna Gorica – Spominska plošča razorožitvi belogardističnih enot

Na stavbi železniške postaje v Ivančni Gorici je vzidana spominska plošča iz belega marmorja, ki pove tole:

*V tem kraju so borci NOV II. in III. bataljona V. Slovenske
narodnoosvobodilne brigade Ivana Cankarja
dne 10. septembra 1943 skupno z aktivisti Osvobodilne Fronte
in Komunistične partije stiškega okrožja razorožili
belogardistične pomagače italijanskega okupatorja iz postojank
Sela-Šumberk, Primskovo, Temenica, Mačkovec, Dolenja vas,
Stična in Hudo-Draga.*

Aktivisti OF stiškega in grosupeljskega
okrožja ob 30-letnici prevzema oblasti OF

Ivančna Gorica, dne 9. septembra 1973

Pobudo za odkritje spominske plošče je dal Domicilni odbor aktivistov OF bivšega Grosupeljsko-Stiškega okrožja, odkrili pa so jo 9. septembra 1973.

Po padcu fašizma v Italiji in neposredno pred kapitulacijo njene vojske, poleti 1943, so preplašeni belogardistični veljaki ponudili poveljstvo nad svojo vojsko iz teh postojank poročniku bivše jugoslovanske vojske Aleksandru Zupancu, domačinu, ki se je vrnil iz italijanske internacije. Zupanc se je o tem posvetoval z zastopniki Okrožnega odbora OF Stična. Ta dogovor je odločilno pripomogel, da so 10. septembra 1943 na železniški postaji Stična, kamor so se partizani Cankarjeve brigade

pripeljali kar z vlakom, razorožili štiristo belogardističnih vojakov brez strele. Zupanc je tudi poskrbel, da italijanski vojaki ob odhodu iz omenjenih postojank niso odnesli orožja.

Po predaji so se številni belogardisti zatekli na svoje domove ali k sorodnikom, nekaj se jih je priključilo enotam narodnoosvobodilne vojske, voditelje bele garde, ki so imeli krvave roke, pa je za njihove zločine kaznovalo partizansko sodišče.

Ivančna Gorica – Spominska plošča sedmim ubitim borcem

Na »Strelski koči« Sonje Vesel v gozdu nad Ivančno Gorico je pritrjena spominska plošča iz belega marmorja s tem napisom:

*V tem gozdu so v času NOV
fašistični krvniki s pomočjo
domačih izdajalcev ubili
Gabrijel Ludvika, Sever Franca,
Bučar Jožeta, Trontelj Janeza
in tri nepoznane borce NOV
iz Primorske.*

Ob 20-letnici
ZB Ivančna Gorica

Imenovane so na tem kraju pobili v različnih obdobjih vojne.

Franca Severja, kmeta iz Gorenje vasi, člana Terenskega odbora OF Muljava, so Italijani med ofenzivo poleti 1942 dobili pri delu na polju in ga odpeljali.

Trontelj Janeza, kmeta z Gatine, rojenega 26. junija 1902, so Nemci ujeli 1. novembra 1943 kot borca Cankarjeve brigade.

Ludvika Gabrijela, štiridesetletnega gostilničarja iz Stične, rojen je bil 10. maja 1904 na Vrhu pri Trebnjem, sicer borca pri Komandi mesta Trebnje, so domobranci ob vdoru v Stično zajeli doma in ga po strašnem mučenju 6. junija 1944 ustrelili. Gabrijela so zaradi dela za Osvobodilno fronto že Italijani poleti 1942 odgnali v internacijo, odkoder se je vrnil po italijanski kapitulaciji.

Istega dne so domobranci v Stični aretirali in po mučenju zverinsko ubili tudi **Jožeta Bučarja**. Bučar se je rodil 1911 v Stični v kajžarski družini. Pred vojno je bil zaposlen v samostanu kot delavec v ribogojnici. Za narodnoosvobodilno gibanje je začel delati spomladi 1942. Za njegov grob se še danes ne ve.

Ivančna Gorica – Spomenik revolucionarju Viktorju Koleši

Industrijsko montažno podjetje »IMP Livar« v Ivančni Gorici so leta 1981 poimenovali po revolucionarju Viktorju Koleši, ker se je rodil v bližnji vasi Glogovica pri Šentvidu pri Stični. Hkrati so pred podjetjem* odkrili spomenik z njegovim doprskim kipom.

Pobudo za postavitve spomenika in poimenovanje delovne organizacije po predvojnem revolucionarju Viktorju Koleši sta dala Komisija za proučevanje delavskega gibanja pri

* na naslovu Ljubljanska 43

Centralnem komiteju zveze komunistov Slovenije in Občinski komite zveze komunistov Grosuplje.

Doprni kip je izdelal kipar Anton Sigulin, odkrili pa so ga 18. decembra 1981.

Viktor Koleča se je rodil 8. oktobra 1884 kot tretji otrok številne družine. Preden je končal osnovno šolo, se je vsa družina preselila z Glogovice v Ljubljano. Pozneje se je izučil kleparske obrti.

Že mlad se je začel udeleževati delavskih in stanovskih prireditev v okviru socialnodemokratske stranke. Vse bolj je prihajalo do izraza njegovo revolucionarno prepričanje.

Kot avstroogrski vojak je bil na fronti v Galiciji ranjen in ujeli so ga Rusi. Zgodovinsko leto 1917 ga je zateklo v Sibiriji. Takoj se je pridružil boljševikom in se aktivno udeležil oktobrske revolucije.

Leta 1920 je bil med ustanovitelji komunistične stranke v Sloveniji; srečamo ga tudi med voditelji solidarnostne stavke z železničarji. Bil je vnet agitator revolucionarnih misli. Taka njegova aktivnost ga je pripeljala med člane slovenske delegacije za ustanovni kongres Komunistične partije Jugoslavije v Vukovarju. Leta 1923 in 1926 je uspešno sodeloval pri organizaciji drugega in tretjega kongresa SKOJ.

Viktor Koleča je bil od leta 1928 do 1932 član CK KPJ in nekaj časa njegov organizacijski sekretar. Zaradi vse hujšega policijskega zasledovanja njegovega dela se je moral umakniti v tujino, sodišče za zaščito države pa ga je v odsotnosti obsodilo na osem let ječe. V Moskvi je obiskoval dvoletno mednarodno Leninsko šolo, nato pa ga je njegova zvestoba revolucionarnim idejam pripeljala na špansko bojišče. Iz Španije se je vrnil v Moskvo, kjer je sodeloval v slovenskih oddajah Radia Moskva.

V domovino se je vrnil leta 1945 s Prvo jugoslovansko tankovsko brigado, nastalo pri sovjetski armadi.

Leta 1946 je tragično preminil v valovih Save pri Zagrebu.

Malo Hudo – Spominska plošča prvemu odboru OF v tem delu Dolenjske

Ob glavni cesti na Malem Hudem je na pročelju hiše številka 6 vzdana spominska plošča, posvečena ustanovitvi odbora OF Hudo. Pravokotna plošča iz svetlo sivega naravnega kamna nosi napis:

*Na tem mestu
je bil dne 18. junija 1941
ustanovljen
prvi odbor OF Hudo.*

Ob 20-letnici osvoboditve
ZB NOV Ivančna Gorica

Tega dne so se pri učitelju Mirku Pušlerju sešli snovatelji Osvobodilne fronte s tega območja ter ustanovili prvi odbor OF v tem delu Dolenjske.

Ploščo je dal vzdati Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica, odkrili pa so jo leta 1961 ob 20-letnici Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Malo Hudo – Spomenik narodnemu heroju Albinu Grajzarju

Na Malem Hudem pri Ivančni Gorici stoji bronast spomenik z doprskim kipom Albina Grajzarja-Bineta. Spomenik je postavljen na podstavku iz kovinskih cevi, zaključenih s kamnito ploščo z njegovim imenom:

Narodni heroj

Albin Grajzar

1976

Pobudo za njegovo postavitve so dali Krajevno združenje ZB NOV Ivančna Gorica in delavci tovarne »Agrostroy«, odkrili pa so ga 6. junija 1976 hkrati z otvoritvijo tovarne. Spomenik je izdelal akademski kipar Anton Sigulin. Najprej je stal v parku pred tovarno »Agrostroy«, ki je bila tudi poimenovana po narodnem heroju Albinu Grajzarju, leta 2013 pa so ga postavili v bližini vhoda v podjetje »Akrapovič«.*

Albin Grajzar se je rodil 25. februarja 1922 v Smledniku. Pred vojno je živel v Polju pri Ljubljani, kjer se je izučil za mizarja. Že kot vajenec je bil napreden in aktiven, zato so ga leta 1938 sprejeli v SKOJ.

Ob razsulu jugoslovanske vojske je Albin zbral orožje, v začetku junija 1941 ga je s tovariši prenesel iz vasi Slape v bližnje hribe. Ko je bil 15. decembra 1941 na Kremenjku ustanovljen Drugi slovenski Štajerski bataljon, so vanj vključili tudi Molniško četo, v kateri je bil Grajzar. Pri poskusu preboja bataljona na Štajersko se je 24. decembra udeležil spopada z Nemci med vasema Tišje in Liberga nad Litijo, dva dni zatem pa na Primskovem z Italijani. Kot pripadnik ljubljanske Varnostno obveščevalne službe je sodeloval v mnogih drznih akcijah, med drugim pri reševanju Zdenke Kidričeve iz zaporniškega oddelka ljubljanske bolnišnice. Sodeloval je tudi pri poskusu osvoboditve iz zaporu organizacijskega sekretarja Centralnega komiteja komunistične partije Slovenije Toneta Tomšiča, kar pa žal ni uspelo.

Avgusta 1942 je ponovno odšel v partizanske enote in bil nekaj časa v zaščitni četi Glavnega štaba NOV in POS. Poleti 1943 je spremljal tovariša Kardelja v Bosno v Vrhovni štab narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije.

Po povratku v Slovenijo je 25. septembra 1943 prevzel poveljstvo Prvega bataljona VOS-OF, poznejše brigade VDV, in se z njim bojeval na Dolenjskem, po Beli krajini in Notranjskem.

* Za ogled se je potrebno najaviti v podjetju Akrapovič, Malo Hudo 8a.

Bataljon je prispel 31. marca 1944 v Stično. Naslednjega dne so v vasi Metnaj zasledili četnike. Grajzar je takoj zbral bataljon in ga popeljal v napad. Med napadom je sovražni vojak vrgel granato Grajzarju naravnost v glavo, tako da je bil v hipu mrtev. Četniki so pobegnili, partizani so imeli tri mrtve in dva ranjena, zaplenili so precej opreme in orožja ter našli enega mrtvega četnika, enega pa so ujeli. Grajzarja so z obema padlima partizanoma pokopali v Stični. Za narodnega heroja je bil proglašen 20. decembra 1951.

Veliko Črnelo – Spominska plošča petim padlim aktivistom OF

Na stanovanjsko hišo v Velikem Črnelem 5 je bila pritrjena marmornata spominska plošča z napisom:

*V tem kraju so 30. maja 1942
italijanski fašisti s pomočjo
domačih izdajalcev
ustrelili aktiviste OF:*

*Piškur Jože
Miklavčič Jože
Strnad Franc
Strnad Anton
Zaman Anton*

Ob 20-letnici osvoboditve
ZB NOV Ivančna Gorica

Pobudo za spominsko ploščo je dal Krajevni odbor ZB NOV Ivančna Gorica, odkrili so jo leta 1965.

Tistega dne so Italijani pri nepričakovanem vdoru iz Stranske vasi ob Višnjici presenetili vaščane Velikega Črnelega. Na begu pred sovražnimi vojaki je pod njihovimi streli padla omenjena peterica.

Jože Piškur se je rodil 17. oktobra 1906 na Češkem. Po poklicu je bil zidar. Pred drugo svetovno vojno je sodeloval v naprednem sindikalnem gibanju, ki ga je idejno vodila Komunistična partija Jugoslavije. Leta 1941 je bil med prvimi snovalci Osvobodilne fronte na svojem območju. Kot aktivist rajona Stična je v začetku leta 1942 postal tudi predsednik Terenskega odbora OF Mleščevo – Črnelo.

Jože Miklavčič, rojen leta 1889 v Bučki, se je priženil v Veliko Črnelo na kmetijo. Pred vojno je bil naprednjak, zato se je takoj opredelil za Osvobodilno fronto. Jeseni 1941 ga je odbor OF zadolžil za organizacijo Narodne zaščite v vasi, kar je opravljal do svoje smrti.

Franc Strnad, rojen 1889 v Hočevju nad Krko, je bil kmet v Velikem Črnelem. Od 1941 je bil privrženec Osvobodilne fronte in je sodeloval v občasnih akcijah.

Anton Strnad, rojen leta 1917 v Velikem Črnelem, je po končani osnovni šoli ostal doma na posestvu. Ko je padel, je bil član Terenskega odbora OF Mleščevo – Črnelo.

Anton Zaman, rojen leta 1909 v delavski družini, je le s priložnostnim delom preživel družino. Deloval je v vaški organizaciji OF Mleščevo – Črnelo.

Padli borci in žrtve fašističnega nasilja iz Krajevne skupnosti Ivančna Gorica

Gorenja vas

Franc ERJAVEC, rojen 2. januarja 1908 v Velikem Črnelem, interniranec, umrl 18. marca 1945 v taborišču Dachau v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Jožef GRDEN, rojen 17. junija 1908 v Gorenji vasi, aktivist OF, ustreljen 20. junija 1942 v Ljubljani, pokopan na Žalah v Ljubljani.

Feodor JEFIMOV, rojen 17. februarja 1894 v Brjansku v Rusiji, interniranec, umrl 10. februarja 1945 v taborišču Dachau v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Milan KONČINA, rojen 3. maja 1923 v Gorenji vasi, aktivist Okrožnega odbora OF Stična, padel 1. novembra 1943 v Ravnem Dolu, pokopan v Stični.

Jože (Josip) KRALJ, rojen leta 1904 v Zagrebu, interniranec, umrl leta 1945 v taborišču Dachau v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Anton STRMOLE, rojen 9. maja 1897 v Gorenji vasi, interniranec, umrl 12. januarja 1943 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Anton ŠAJN, rojen 23. julija 1917 na Viru pri Stični, borec Komande mesta Stična, padel 9. julija 1944 pri Velikem Gabru, pokopan v Velikem Gabru.

Franc ŠAJN, rojen 7. avgusta 1920 na Viru pri Stični, kurir Gubčeve brigade, padel 21. februarja 1945 med Mekinjami nad Stično in Gradiščem, pokopan v Stični.

Anton ŠEREK-Bogo, rojen 24. novembra 1919 v Gorenji vasi, borec četrtega bataljona 2. brigade VDV, padel 1. februarja 1945 pri Postojni, umrl v bolnišnici, pokopan v Stični.

Ivančna Gorica

Alojz ČRNIVEC, rojen 19. maja 1901 v Ivančni Gorici, borec, ustreljen 25. septembra 1942 v Zagradcu, pokopan v Stični.

Anton JAKOŠ, rojen 11. junija 1923 v Stični, aktivist OF in interniranec, umrl 18. februarja 1943 v taborišču Gusen/Mauthausen v Avstriji, pokopan v Mauthausnu.

Franc NOSE, rojen 23. julija 1909 na Studencu (Ivančna Gorica), vojni ujetnik, umrl januarja 1944 v Dachauu v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Karol PAJK, rojen 1. oktobra 1912 v Stični, borec II. grupe odredov, padel 4. avgusta 1942 na Konjščici nad Trzičem, pokopan v Podljubelju.

Milan ŠTEPIC, rojen 5. oktobra 1925 na Studencu (Ivančna Gorica), borec Cankarjeve brigade, padel 16. marca 1944 na Javorovici, pokopan na Sv. Urhu (v Ljubljani).

Alojzij VERBIČ, rojen 8. aprila 1908 na Glogovici, borec Komande mesta Stična, padel 17. julija 1944 v Zagradcu, pokopan v Zagradcu.

Alojz VODOPIVEC, rojen 25. decembra 1909 v Ljubljani, borec Komande mesta Stična, padel 10. oktobra 1943 na Trški Gori, pokopan na Otočcu.

Malo Črnelo

Jože ERŽEN, rojen 13. septembra 1904 v Malem Črnelem, aktivist OF, ustreljen 16. decembra 1942 v Starem trgu v gozdu Trstenik nad Višnjo Goro, pokopan v Višnji Gori.

Malo Hudo

Ludvik FEDRAN, rojen 29. julija 1900 na Malem Hudem, aktivist OF, ustreljen 29. maja 1942 v Gramozni jami v Ljubljani, pokopan na Žalah v Ljubljani.

Jožef KOŠČAK, rojen 15. aprila 1906 v Znojilah pri Krki, aktivist OF, ustreljen 3. julija 1944 pri Podsmreki pri Višnji Gori, pokopan v Stični.

Anton STRMOLE, rojen 12. novembra 1921 na Malem Hudem, borec Komande mesta Stična, padel 1. aprila 1944 v Metnaju, pokopan v Višnji Gori.

Jožef ŠTRUBELJ, rojen 2. januarja 1916 na Malem Hudem, borec avtobataljona, padel 1. novembra 1943 v Krški vasi, pokopan v Stični.

Mleščevo

Anton BLATNIK, rojen 29. julija 1914 na Mleščevem, borec, padel 31. maja 1944 na Vrhu nad Mokronogom, pokopan v Stični.

Ivan CEGLAR, rojen 28. decembra 1922 na Mleščevem, interniranec, umrl 8. decembra 1944 v taborišču Flossenbürg v Nemčiji, pokopan v Flossenbürgu.

Alojzij-Savo ERJAVŠEK, rojen 2. avgusta 1919 na Mleščevem, kurir pri Glavnem štabu NOV in POS, padel 29. avgusta 1942 v Podstenicah, pokopan v Stični.

Dragomir ERJAVŠEK, rojen 19. novembra 1924 na Mleščevem, borec II. grupe odredov, padel 22. maja 1942 na Tujem Grmu pri Jančah.

Ivan KAVŠEK, rojen leta 1924 na Mleščevem, interniranec, umrl 15. oktobra 1943 v taborišču Padova v Italiji, pokopan v Padovi.

Viljem ŠVAL, rojen 13. junija 1921 na Mleščevem, član Okrožnega odbora OF Stična, ustreljen 31. januarja 1944 na Sv. Urhu (v Ljubljani).

Zvonko VREČKO-Tinč, rojen 27. septembra 1919 v Pamečah, politični komisar Gubčeve brigade, padel 17. septembra 1943 v Trebelnem (pri Mirni Peči), pokopan v Mariboru.

Anton ZAMAN, rojen 15. junija 1909 na Mleščevem, aktivist OF, ustreljen od Italijanov 30. maja 1942 v Velikem Črnelem, pokopan na Muljavi.

Mrzlo Polje

Avguštin KAVŠEK, rojen 11. julija 1909 na Mrzlem polju, obveščevalec Vojkove brigade, padel 13. novembra 1944 v Sopotnici (pri Škofji Loki), pokopan v Stični.

Karol KAVŠEK, rojen 6. januarja 1906 v Škrjančah, interniranec, umrl 29. marca 1943 v taborišču Sansepolcro-Arezzo v Italiji, pokopan v Sansepolcru.

Spodnja Draga

Antonija LAVRIČ, rojena 19. julija 1917 v Zgornji Dragi, borka Gubčeve brigade, padla 21. oktobra 1943 v Prekopi (pri Šentjerneju), pokopana v Grobljah pri Prekopi.

Gabrijela (Ela) LAVRIČ, rojena 1. septembra 1924 v Stranski vasi ob Višnjici, mladinska aktivistka okrožja Stična, ustreljena 8. junija 1944 na Tekavnici (pri Stični), pokopana v Stični.

Leopold SEVER, rojen 6. julija 1923 v Spodnji Dragi, borec Gubčeve brigade, padel 23. oktobra 1943 v Podbočju, pokopan na Grobljah.

Avguštin TRPIN, rojen 14. avgusta 1920 v Spodnji Dragi, borec Dvanajste brigade, padel oktobra 1943 pri Leskovcu pri Krškem.

Stranska vas ob Višnjici

Ivan KAVŠEK, rojen 1897 v Stranski vasi ob Višnjici, ubit od nemške mine spomladi 1944 v Stranski vasi.

Jože KAVŠEK, rojen 26. decembra 1894 v Stranski vasi ob Višnjici, aktivist OF, ustreljen 15. januarja 1944 v Tekavnici (pri Stični), pokopan v Stični.

Venceslav KAVŠEK, rojen 24. junija 1919 v Stranski vasi ob Višnjici, član Okrožnega odbora OF Stična, padel 24. februarja 1945 na Kamnem Vrhu pri Ambrusu, pokopan v Ambrusu.

Mihael OVEN, rojen 10. julija 1923 v Stranski vasi ob Višnjici, interniranec, umrl 13. februarja 1945 v taborišču Dachau v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Anton POLIČ, rojen 6. januarja 1893 v Srednjem Gasteraju v Slovenskih goricah, aktivist OF, ustreljen 24. januarja 1944 v Grosupljem, pokopan v Grosupljem.

Ivan POTOČNIK, rojen 24. junija 1914 v Žičah (pri Slovenskih Konjicah), borec Cankarjeve brigade, padel 2. novembra 1943 v Veliki Loki (pri Višnji Gori), pokopan v Grosupljem.

Alojzij POTOČNIK, rojen 26. oktobra 1894 v Zgornji Dragi (pri Višnji Gori), interniranec, umrl 22. februarja 1943 v kaznilnici Perugia v Italiji, pokopan v Perugii.

Jožef PRIJATELJ, rojen 15. septembra 1900 na Turjaku, interniranec, umrl 12. marca 1945 v taborišču Dachau v Nemčiji, pokopan v Dachauu.

Škrjanče

Mirko MAVSAR, rojen 16. februarja 1924 v Škrjančah, borec Belokranjske brigade, padel 16. septembra 1944 na Oslici, pokopan v Stični.

Veliko Črnelo

Milan KAVŠEK-Branko, rojen 1. oktobra 1926 v Velikem Črnelem, borec Komande mesta Stična, ustreljen 29. decembra 1944 v Velikem Črnelem, pokopan v Stični.

Jože MIKLAVČIČ, rojen leta 1889 v Grmovlju, aktivist OF, ustreljen 30. maja 1942 v Velikem Črnelem, pokopan na Muljavi.

Pomniki NOB v občini Ivančna Gorica

Ernest PIŠKUR, rojen 3. avgusta 1911 v kraju Horní Slavkov (Schlaggenwald) na Češkem, borec II. grupe odredov, padel 31. avgusta 1942 na Jelovici.

Jožef PIŠKUR, rojen 17. oktobra 1906 na Češkem, sekretar Rajonskega odbora OF Stična, padel 30. maja 1942 v Velikem Črnelem, pokopan na Muljavi.

Franc STRNAD, rojen 31. julija 1879 v Hočevju, aktivist OF, ustreljen 30. maja 1942 v Velikem Črnelem, pokopan na Muljavi.

Stanko STRNAD, rojen 2. aprila 1917 v Velikem Črnelem, aktivist OF, ustreljen 30. maja 1942 v Velikem Črnelem, pokopan v Grosupljem.

Vrhopolje pri Šentvidu

Jože KALAR, rojen 28. maja 1912 na Vrhopolju pri Šentvidu, interniranec, umrl 18. januarja 1943 v taborišču Castiglione-Fiorentino-Arezzo v Italiji.

Alojzij KRALJ-Boltek, rojen 15. oktobra 1918 na Vrhopolju pri Šentvidu, aktivist OF, padel 19. septembra 1942 v Zagorici pri Velikem Gabru, pokopan na Selu pri Radohovi vasi.

Ignacij KRALJ-Jaka, rojen 24. avgusta 1901 na Vrhopolju pri Šentvidu, aktivist OF, ustreljen 19. septembra 1942 na Selu pri Radohovi vasi, pokopan na Jesenicah.

Jože KRALJ, rojen 18. maja 1912 na Vrhopolju pri Šentvidu, interniranec, umrl 19. januarja 1943 v Milanu v Italiji, pokopan v Milanu.

Alojzij LAVRIH, rojen 25. maja 1876 na Vrhopolju pri Šentvidu, interniranec, umrl 30. novembra 1942 v taborišču na Rabu, pokopan na Rabu.

Alojzij SAMEC, rojen 9. septembra 1921 na Vrhopolju pri Šentvidu, borec Cankarjeve brigade, padel 30. septembra 1943 v Javorju (pri Litiji), pokopan v Šentvidu pri Stični.

Krajevna skupnost KRKA

Krka – Spomenik z grobnico, posvečen padlim
borcem in žrtvam fašističnega nasilja

Na pokopališču na Krki* je urejeno grobišče s spomenikom v obliki šestekotnika s tem napisom:

*V spomin padlim
borcem in žrtvam
fašističnega
terorja
na Krki
1941–1945*

Borci

GABROVČEC

*Janez Uršič
Franc Globokar
Franc Poljanc
Stanko Špelič*

KRKA

*Ciril Centa
Anton Sadar
Henrik Pajk
Stanko Pajk
Anton Zajc
Ivan Zrimšek
Janez Mišmaš*

KRŠKA VAS

*Janez Grm
Franc Zaviršek
Franc Mestnik
Jože Bregar*

LAZE

*Franc Perko
Anton Mestnik
Jože Zajc
Jože Godec*

* na desni strani pred vhodom v cerkev sv. Kozme in Damijana

MALE LESE

Jože Bradač

MALI KORINJ

Anton Šporar

Franc Klančar

PODBUKOVJE

Franc Fink

Alojzij Zupančič

Slavko Strah

Jože Strah

RAVNI DOL

Stanko Habjan

Anton Radelj

TREBNJA GORICA

Ivan Hočevar

Alojzij Godec

VELIKE LESE

*Franc Koščak**

Franc Blatnik

Anton Blatnik

Anton Godec

ZNOJILE

Anton Zupanc

Stane Zupanc

Jože Zupanc

Alojzij Habjan

Srečo Zajc

Leopold Kolenc

Zvone Vrečko

MALE VRHE

Jože Tekavc

* Franc Koščak iz Goriče vasi; rojen 20. avgusta 1913 v Velikih Lesah, aktivist OF, ustreljen 31. marca 1943 v Ribnici na Dolenjskem, pokopan na Krki.

Milan Podržaj

Jože Koželj

Filip Miklavčič

Alojzij Hočevar

MARINČA VAS

Bradač Alojz

Alojz Škoda

Alojz Cimerman

Franc Cimerman

Franc Šušteršič

SUŠICA

Franc Sadar

Franc Gnidovec

ŠENTVID PRI STIČNI

Sonja Vesel

VELIKE VRHE

Jože Šusteršič

Franc Šusteršič

Jože Šusteršič

VIŠNJA GORA

Nace Zavodnik

10 NEPOZNANIH BORCEV

Žrtve fašističnega terorja

GABROVČEC

Jože Zupančič

KRKA

Franc Samec

Jože Gačnik

Jože Vidmar

*Jože Vidic**

*Anton Vidic***

* Jožef Vidic iz Poloma; rojen 11. decembra 1906 v Polomu (Gmajne), ustreljen 6. junija 1942 v Polomu.

** Anton Vidic iz Poloma; rojen 20. maja 1912 v Polomu (Gmajne), ustreljen 6. junija 1942 v Polomu.

KRŠKA VAS

Francka Baltič

LAZE

Franc Novak

MALE LESE

Anton Bradač

MALI KORINJ

Franc Pahar

PODBUKOVJE

Karol Globokar

*Gizela Lah (Trst)**

Janez Flerin (Ljubljana-Polje)

Janez Perko (Veliko Globoko)

VELIKE LESE

Rudolf Glavan

Alojzij Globokar

ZNOJILE

Franc Bregar

Franc Fink

KOT

Martin Vidmar

MALE VRHE

Franc Erjavec

MARINČA VAS

Franc Bradač

Marija Zavodnik

Franc Zavodnik

SELA PRI OTOVCU

Janez Kerin

* Gizela Lah iz Ljubljane, rojena 27. aprila 1914 v Trstu, borka, padla 3. novembra 1943 v Podbukovju, pokopana na Krki.

VELIKE VRHE

*Jože Vodičar
Jožefa Šušteršič
Anton Šušteršič*

VRHOVO PRI ŽUŽEMBERKU

Ciril Praznik

Krajevni odbor organizacije
Zveze borcev NOV Krka

Spomenik so odkrili 5. junija 1960.

Narodnoosvobodilno gibanje na Krki in v njeni okolici je že leta 1941 doživelo velik razmah. V poletnih mesecih tega leta so nastali terenski odbori OF v Znojilah, Krški vasi, Vidmu*, Gabrovčcu in Lesah. Že septembra 1941 so ustanovili Rajonski odbor OF Krka, ki je povezoval te odbore.

V Krški dolini je bila dobro organizirana Narodna zaščita, ki je opravljala stražarsko službo po vaseh in sodelovala z enotami II. ali Štajerske grupe odredov, ki so se zadrževale v okolici Krke od aprila do junija 1942.

V zadnjih dneh maja 1942 je Žan Hrovat iz Krške vasi, komandir čete Narodne zaščite in najvidnejši organizator Osvobodilne fronte v teh krajih, odpeljal celotno četo kmečkih fantov, oboroženih s puškami in puškomitraljezom, v Zapadnodolenjski odred.

Med protipartizansko ofenzivo v teh krajih so Italijani 27. avgusta 1942 po seznamih, ki so jih skrbno pripravili organizatorji bele garde, odpeljali v internacijo na Rab kakih sto petdeset prebivalcev ter s tem močno prizadeli aktivnost Osvobodilne fronte na terenu.

Po ofenzivi so Italijani na pobudo Antona Roglja iz Trebeža in krškega župnika Jeraše ustanovili na Krki belogardistično postojanko. Ob sodelovanju belogardistov se je začel nezaslišan okupatorski teror; zapirali in streljali so aktiviste Osvobodilne fronte. Med žrtvami sta bila tudi začetnika osvobodilnega gibanja na Krki Franc Poljanc iz Gabrovčca in Janez Grm-Ovničkov iz Krške vasi.

Ker je bila Krka odtlej večinoma zasedena in je imela italijansko in belogardistično posadko, kasneje pa občasno nemško domobransko postojanko, so jo napadale mnoge enote partizanske vojske.

* Danes je ta Videm del vasi Krka.

Tako je Krka s svojo okolico med narodnoosvobodilnim bojem veliko pretrpela. Okupatorji so požgali številne domačije, mnogo prebivalcev so odpeljali v zapore in v internacijo. Iz Krke in okolice je med narodnoosvobodilnim bojem padlo 52 borcev in aktivistov Osvobodilne fronte ter umrlo 30 žrtev fašističnega nasilja.

Krka – Spominski plošči padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja

Na dveh kamnitih spominskih ploščah, pritrjenih na objekt Družbenega centra na Krki*, so imena padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja na Krki in v sosednjih vaseh v letih 1941–1945.

Kot je razvidno iz uvodnega besedila, so nameravali spominski plošči pritrčiti na novozgrajeno osnovno šolo na Krki. Vendar so takrat novo stavbo prenamenili za tovarno »Modna oblačila« Krka**, tako da sta bili plošči ob slavnostnem odkritju, 28. maja 1958, postavljeni na zid nad

* na naslovu Krka 1a

** pozneje »Kroj, Modna konfekcija d.d.«

vhodnimi vrati v šiviljski obrat. Obrat so pozneje zaprli, objekt pa povsem prenovili in leta 2011 je v njem le dobila prostore nova šola. Obenem so v neposredni bližini postavili še Družbeni center, na katerega so leta 2013 prestavili spominski plošči z napisom:

1941–1945

*Ta šola je zgrajena kot
spomenik padlim borcem in
žrtvam fašističnega terorja.
Tu v odrešeni deželi bo
zarod živ in mlad spolnil to,
kar smo začeli, in užival žrtve sad.*

Borci

KRKA

Sadar Anton

Pajk Henrik

Pajk Stanko

Zajc Anton

Zrimšek Ivan

Mišmaš Janez

RAVNI DOL

Habjan Stanko

Radel Anton

VELIKE VRHE

Šuštaršič Jože

Šuštaršič Franc

Šuštaršič Jože

MALE VRHE

Tekavc Jože

Podržaj Milan

Koželj Jože

Hočevar Alojzij

Miklavčič Filip

TREBNJA GORICA

Hočevar Ivan

Godec Alojzij

ZNOJILE

Zupanc Anton

Zupanc Stane

Zupanc Jože

Habjan Alojzij

Zajc Srečo

Kolenc Leopold

KRŠKA VAS

Grm Janez

Zaviršek Franc

Mestnik Franc

GABROVČEC

Uršič Janez

Globokar Franc

Poljanc Franc

Špelič Stanko

VELIKE LESE

Koščak Franc

Blatnik Franc

Blatnik Anton

Godec Anton

MALE LESE

Bradač Jože

PODBUKOVJE

Fink Franc

Zupančič Alojzij

Strah Slavko

Bregar Jože

LAZE

Perko Franc

Mestnik Anton

Zajc Jože

Godec Jože

SUŠICA

Sadar Franc

Žrtve terorja

KRKA

Gačnik Jože

Vidmar Jože

Vidic Jože

Vidic Anton

PODBUKOVJE

Globokar Karol

LAZE

Novak Franc

VELIKE LESE

Glavan Rudolf

Globokar Alojzij

MALE LESE

Bradač Anton

GABROVČEC

Zupančič Jože

ZNOJILE

Bregar Franc

Fink Franc

KRŠKA VAS

Baltič Francka

VELIKE VRHE

Šuštaršič Anton

Šuštaršič Jožefa

Vodičar Jože

MALE VRHE

Erjavec Franc

Hočevar Alojzij

ZB Krka

Plošči je dala vzdati Krajevna organizacija ZB NOV Krka, ki je tudi avtor besedila.

Krka – Spomenik narodnemu heroju Žanu Hrovatu

Pred Družbenim centrom na Krki je nameščen tudi doprski kip Ivana Žana Hrovata, narodnega heroja in organizatorja narodnoosvobodilnega gibanja na Krki. Bronasti kip je postavljen na nizek dvodelni podstavek iz naravnega kamna s kovinskim napisom:

*Žan Hrovat
narodni heroj*

Udeleženci NOV
ob 30-letnici osvoboditve

Spomenik so odkrili leta 1975 na pobudo Hrovatovih bojnih tovarišev. Prvotno je bil pritrjen ob glavnem vhodu v obrat nekdanje tovarne modne konfekcije »Kroj« na Krki, leta 2013 pa so ga prestavili v park pred Družbenim centrom nasproti osnovne šole Krka, ki stoji na istem mestu kot prej tovarna »Kroj«.

Žan Hrovat, sin slovenskih izseljencev v ZDA, se je rodil 7. januarja 1915 v Clevelandu. Ko je oče prihranil nekaj denarja, se je leta 1921 vrnil v domovino in se z družino naselil v Krški vasi na mali kmetiji.

Žan je obiskoval osnovno šolo na Krki in tam končal pet razredov. Kmalu se je zaposlil kot gozdni delavec in tesar. Kasneje je postal gozdni manipulant na Krki. Tu je prišel v stik z naprednimi delavci in spoznal boj delavskega in narodnega gibanja.

Bil je med prvimi organizatorji narodnoosvobodilnega gibanja na Krki. Maja 1942 je kot komandir odpeljal z območja Krke četo kmečkih fantov, povsem oboroženo s puškami in puškomitraljezom, v Zapadnodolenjski odred. Kmalu je prešel v sestav Tomšičeve brigade.

Zaradi hrabrosti in izkušenj v partizanskem bojevanju so Žana po italijanski ofenzivi 1942 poklicali v Glavni štab Slovenije, kjer so mu zapuili poveljstvo zaščitne čete. S svojo skupino je bil v Drvarju prav ob napadu na Vrhovni štab, pa je z ostalimi branil umik Vrhovnega štaba in maršala Tita.

Po vojni je nekaj časa deloval v službi državne varnosti. Končal je gozdarsko šolo v Mariboru in bil nato imenovan za direktorja gojitvenih lovišč SR Slovenije.

Za narodnega heroja so ga proglasili 27. novembra 1953.

Leta 1963 se je upokojil, 7. julija 1970 pa je umrl v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

Krka – Spominska plošča ustreljenima aktivistoma OF Henriku Pajku in Antonu Zajcu

Na zunanji strani zidu pokopališča na Krki* je vzdana marmorna plošča, ki pove, da so Italijani na tem mestu, v Jakopovem vrtu, leta 1943 ustrelili dva aktivista s Krke:

*Na tem mestu sta bila
ustreljena dne 22. II. 1943*

*Pajk Henrik in
Zajc Anton*

ZB Krka

Njiu in druge aktiviste s tega območja so ujeli belogardisti, ko so izsledili njihovo gozdno bivališče med Korinjem in Hočevjem.

Na zidu se ob spominski plošči še danes poznajo sledovi strelav. Pred streljanjem jima je župnik ponudil spoved in poljub križa, pa sta odklonila.

Spominsko ploščo so izdelali po zamisli Krajevnega odbora ZB NOV Krka, odkrili pa 23. maja 1954.

* ob cerkvi sv. Kozme in Damijana

Henrik Pajk se je rodil 6. junija 1908 na Vidmu (Krka) v kmečki družini. Po končani osnovni šoli je ostal doma na kmetiji.

Krka je bila že pred vojno napredna vas. Delovala so razna društva. Henrik je sodeloval zlasti v pevskem zboru in gasilski godbi; njen kapelnik je bil vse do okupacije dežele.

Takoj se je povezal z organizatorji narodnoosvobodilnega gibanja na Krki. 25. novembra 1941 so ga Italijani aretirali in odpeljali v Ljubljano, kjer so ga obsodili na šest mesecev zapora. Kazen je prestajal v Trstu. Po vrnitvi domov je postal politični aktivist Osvobodilne fronte.

Anton Zajc se je rodil 1908 na Krki kot kmečki sin. V osnovno šolo je hodil na Krko. Do odhoda k vojakom je bil doma pri očetu, nato pa je odšel v Belgijo, kjer se je zaposlil kot rudar. Malo pred vojno se je vrnil domov na kmetijo. Po razpadu stare Jugoslavije je kot terenec organizirano delal za narodnoosvobodilni boj vse do usodnega februarskega dne 1943.

Krka – Spominsko obeležje petnajstim ustreljenim borcem in aktivistom OF

Pod vasjo Krka, v Farovski loki*, stoji spominsko obeležje, posvečeno tam ustreljenim talcem. Spomenik – betonska stela z zaključkom rdeče zvezde – stoji na kvadrastem podstavku iz kamnitih blokov. Na steli je vdela na plošča z vklesanim napisom:

*Na tem mestu so fašistični krvniki,
na zahtevo domačih izdajalcev,
5. 9. 1942 ustrelili:*

*Grm Janeza
Krška vas*

*Zavodnik Franca
Višnja Gora*

*Zaviršek Antona
Zavrtače*

*Špolar Antona
in Klančar Franca
Mali Korinj*

in 10 neznanih borcev.

Pobudo za odkritje spominskega obeležja je dal Krajevni odbor ZB NOV Krka, odkrili pa so ga 23. maja 1956.

Med italijansko ofenzivo, v začetku septembra 1942, so se Janez Grm, Franc Zavodnik in Anton Zaviršek udeležili sestanka Osvobodilne fronte v Zavrtačah. Po sestanku so prenočevali na vaškem kozolcu. Zaradi izdaje so jih Italijani aretirali in odpeljali na Krko.

Janez Grm, rojen 6. januarja 1918 v Krški vasi, je po končani osnovni šoli ostal doma na kmetiji. Bil je med prvimi organizatorji Osvobodilne fronte v širšem okolišu Krke. Julija 1942 je postal član Okrožnega komiteja KPS Stična.

Franca Zavodnik, rojen 5. julija 1904 v Višnji Gori, se je takoj po kapitulaciji Jugoslavije priključil Osvobodilni fronti; 12. maja 1942 je vstopil v partizanske vrste.

Anton Zaviršek, rojen 4. aprila 1918 v Zavrtačah, je deloval za Osvobodilno fronto.

* na desnem bregu Krke, severozahodno od vaškega jedra s cerkvijo sv. Kozme in Damijana (pri ribogojnici)

Anton Špolar, rojen 3. junija 1897 na Malem Korinju, se je kot bajtar preživljal z zidanjem. Leta 1942 je postal predsednik terenskega odbora Osvobodilne fronte. 2. septembra 1942 so ga Italijani aretirali in odpeljali na Krko.

Z njim so odpeljali tudi triindvajsetletnega **Franca Klančarja**, sina malega kmeta, člana Osvobodilne fronte.

Krka – Spominsko obeležje sedmim padlim borcem Belokranjske brigade

V sadovnjaku župnišča Krka, ob križišču vaških cest*, stoji znamenje, posvečeno na tem mestu padlim borcem Belokranjske brigade. Spomenik – na kvadrast betonski podstavek postavljena meter visoka skala iz pohorskega granita z zaglajeno sprednjo površino – ima vklesano rdečo peterokrako zvezdo in naslednje besedilo:

*Tu so v boju
z nemškimi fašisti
padli 29. 1. 1944
borci XV. SNOUB*

*Bajuk Janez**
Bošnjak Stanko***
Grahek Zvonko
Jurejevčič Stanko****
Kraševac Janez
Nemanič Jože
Tavčar Jože******

*Življenje, ki v nov svet brsti,
se poji iz naše krvi.*

XV. SNOUB, 4. 7. 1978

Pobudnik postavitve spominskega obeležja je bil Občinski odbor ZZB NOV Metlika, ki je tudi avtor napisa. Odkrili so ga 4. julija 1978.

Tistega januarskega dne 1944 je Belokranjska brigada napadla sovražno postojanko v župnišču na Krki. Napad zaradi utrjenosti postojanke ni uspel. V spopadu z Nemci in domobranci so padli borci, ki jih izpričuje to spominsko obeležje.

* tik ob glavni cesti kakih sto metrov od cerkve

** Janez Bajuk z Božakovca, rojen 29. maja 1908 na Božakovem, pokopan v Rosalnicah.

*** Stanislav Bošnjak iz Radovičev, rojen 14. oktobra 1926 v Radovičih, pokopan v Cerkvi Tri Fare.

**** Stanislav Jurejevčič iz Rosalnic, rojen 8. januarja 1915 v Rosalnicah, pokopan na Krki.

***** Jožef Tavčar iz Metlike, rojen 12. marca 1925 v Metliki, pokopan pri cerkvi Sv. Roka v Metliki.

Gabrovčec – Spominsko obeležje padlima kurirjema TV-3A

Na spominskem obeležju pri Gabrovčcu, na robu gozda, ki mu domačini pravijo Žvajdriga ali Kurji parkelj, je napis:

*Kot žrtvi domačih izdajalcev
sta na tem mestu omahnili v smrt
za svobodo domovine!*

*Jančar Alojz-Lojze
Junko Radivoj-Vojko,
kurirja TV-3A*

Podro. dol. bel. območja IV. brig. VDV
1981

Pobudo za postavitev spominskega obeležja je dal pododbor partizanskih kurirjev za dolenjsko-belokranjsko območje 4. brigade VDV pri Občinskem odboru ZZB NOV Grosuplje, ki je tudi avtor besedila. Projektant je bil Bruno Blatnik, odkrili pa so ga 9. septembra 1981.

Kurirska postaja TV-3A je bila ustanovljena konec leta 1943 z nalogo, da vzdržuje zvezo s sosednimi TV postajami. Postajo so morali zaradi varnosti večkrat premeščati. Tako so se kurirji zadrževali na Muljavi, v Znojilah pri Krki in nazadnje v Gabrovčcu. Po ustanovitvi domobranske postojanke v Stični so postajo avgusta 1944 ukinili.

Utrujena od dolge poti sta 2. junija 1944 kurirja prenočevala v Breznikovem mlinu pod Muljavo. Tu so ju domobranci v še nepojasnjenih okoliščinah ujeli in na robu gozda, kjer stoji spomenik, ustrelili.

Alojz Jančar se je rodil 21. julija 1914 v Lazah pri Litiji. Po osvoboditvi so svojci prekopali njegove posmrtne ostanke s pokopališča na Krki v domači kraj.

Radivoj (Herman) Junko, rojen 1. aprila 1920 v Loki pri Črnomlju, v narodnoosvobodilni vojski od 5. avgusta 1943, še danes počiva na pokopališču na Krki.

Mali Korinj – Spominska plošča učitelju-aktivistu OF Vladimirju Ožbaltu

Na pročelju osnovne šole v vasi Mali Korinj je bila vzidana spominska plošča iz belega marmorja s tem napisom:

Ožbalt Vladimir

*učitelj – aktivist
bil ustreljen od fašistov
22. 2. 1943*

Slava njegovemu spominu!

Ploščo si je zamislil Krajevni odbor ZZB NOV Zagradec, odkrili pa so jo ob otvoritvi po vojni obnovljene šole, julija 1954. Leta 2016 je bila šola porušena, na njenem mestu pa so zgradili nov gasilski dom. Spominska plošča je sedaj postavljena na opornem zidu pri domu.

Vladimir Ožbalt, rojen 27. junija 1911 v Sodražici, je moral po končanem učiteljskišču »v hribe«. Leta 1941 se je takoj vključil v narodno-osvobodilno gibanje in kot aktivist Osvobodilne fronte zaoral ledino na Korinju, kjer je učiteljeval, v povezavi z bližnjimi središči v Zagradcu in Ambrusu. Šolske prostore in svojo skromno shrambo je dal povsem na voljo partizanom grosupeljske četice, ko so se od 15. do 17. novembra 1941 zadrževali na Korinju. Spomladi 1942, z razmahom osvobodilnega boja, je postal član Okrožnega odbora OF Stična – Struge s partizanskim imenom Koren. Po poletni italijanski ofenzivi se je z manjšo skupino aktivistov s tega območja zadrževal v gozdovih med Korinjem in Hočevjem. Tu so jih zasledili domačini, nakar so jih belogardistični legijci sredi februarja 1943 ujeli in odpeljali Italijanom na Krki. Le-ti so Ožbalta odpeljali na Korinj in ga na vrtu v bližini njegove šole ustrelili.

Ravni Dol – Spominsko obeležje padli sekretarki SKOJ-a Sonji Vesel

V gozdu nad izvirom zelene Krke je na levi strani ceste Grosuplje–Krka tam, kjer se začne cesta spuščati proti Krki*, postavljeno spominsko obeležje s tem besedilom:

* Iz smeri Grosupljega po Ravnem Dolu še 800 metrov do križišča cest, potem naravnost še 150 metrov. Spomenik je na desni strani 20 metrov od ceste.

*Na tem mestu
je bila dne
2. 7. 1944
od belogardistov
ustreljena 17-letna*

*Sonja Vesel
sekretarka SKOJ-a Krka.*

ZB Krka

Pobudo za postavitve obeležja je dal Krajevni odbor ZB NOV Krka, odkrili pa so ga 28. maja 1961.

Sonja Vesel – mlada aktivistka, hčerka slikarja Ferda Vesela, polna idealov, predana osvobodilnemu boju, delavna in neugnana, je morala leči

v prerani grob. Padla je, ko je hitela iz Znojil na Velike Vrhe na svojo dolžnost.

Veliki Korinj – Spomenik 33-im padlim italijanskim in slovenskim partizanom

Spomenik na Velikem Korinju, ki stoji na obzidani ploščadi sredi vasi, spominja na padle partizane četrtega bataljona »Roma« v Levstikovi brigadi, v katerem so bili skoraj izključno borci italijanske narodnosti. Spomenik sestavljata dva in pol metra visoki, trikotni kamniti steli s posvetilom v slovenščini in italijanščini:

*Ko tu mimoidoč
imena na tem kamnu boš prebiral,
spomni se poslednje žrtve
teh Garibaldincev,
italijanskih in slovenskih partizanov,
padlih v boju
za svobodo narodov.*

Veliki Korinj – Ambrus
oktober 1944–1984

*Tu
che qui ti soffermi
scorrendo i nomi
nella pietra impressi
ricorda
il supremo sacrificio
di questi partigiani garibaldini
italiani e sloveni
caduti nella lotta
per la liberta
di tutti popoli.*

Na zidu ob spomeniku sta pritrjeni še manjša plošča s pojasnilom ter večja kamnita plošča z imeni padlih borcev Levstikove brigade:

<i>Barbana Renato</i>	<i>Kancler Stanko</i>	<i>Simeoni Ugo</i>
<i>Basilisco Libero</i>	<i>Innocente Sante</i>	<i>Stanič Rudolf</i>
<i>Basso Celso</i>	<i>Lipparini Dante</i>	<i>Treleani Bruno</i>
<i>Battaglia Policarpo</i>	<i>Maichen Eligio</i>	<i>Valentinis Italico</i>
<i>Battilana Paolo</i>	<i>Nappo Antonio</i>	<i>Vanni Giulio</i>
<i>Calligaris Albano</i>	<i>Novacchi Emilio</i>	<i>Vignut Adelchi</i>
<i>Cecconi Claudio</i>	<i>Paoli Stellio</i>	<i>Visano Gino</i>
<i>Currao Giuseppe</i>	<i>Pieruzzo Livio</i>	<i>Visintin Renato</i>
<i>de Pangher Nazario</i>	<i>Pitton Amilcare</i>	<i>Živec Branko</i>
<i>Facchinato Mario</i>	<i>Scarpin Carlo</i>	<i>Zonta Giovanni</i>
<i>Ferlatti Corrado</i>	<i>Škoda Giuseppe</i>	<i>Zupančič Bruno</i>

Spomenik stoji na kraju, kjer je večina partizanov tega bataljona žrtvovala svoja življenja, in predstavlja simbol skupnega boja italijanskih in jugoslovanskih partizanov proti fašizmu.

Pobudo za postavitev spomenika sta dala Občinski odbor ZZB NOV Grosuplje in Pokrajinski odbor za Goriško Vsedržavnega združenja partizanov Italije – s sodelovanjem Skupnosti borcev XVIII. divizije, Osme brigade Frana Levstika in Skupnosti borcev italijanskih enot NOV Slovenije iz Izole.

Avtor napisa je Pokrajinski odbor za Goriško Vsedržavnega združenja partizanov Italije, v slovenščino ga je prevedel pesnik Ciril Zlobec. Projektant spomenika je Sergio Valcovich, izdelal ga je kamnosek Petar Jovandarić iz kararskega marmorja, ograjo pa Komunalno podjetje Grosuplje; odkrili so ga 6. oktobra 1984.

Bataljon »Roma« Levstikove brigade je bil ustanovljen 1. avgusta 1944 kot četrti bataljon Tržaške udarne brigade Garibaldi in je bil enota za usposabljanje novih borcev, prostovoljcev. Brigada je pripadala italijanskemu odporniškemu gibanju, toda dokler je delovala na ozemlju Slovenije, je bila pod poveljstvom IX. korpusa NOV in POJ v sestavi XXXI. divizije.

V začetku avgusta 1944, kmalu po ustanovitvi, je bil bataljon dodeljen Gradnikovi brigadi, ki je bila z ranjenci ravno na poti s Primorskega na Notranjsko. Po izročitvi ranjencev v Starem trgu pri Ložu se je Gradnikova brigada vrnila, bataljon pa je ostal na osvobojenem ozemlju. Sem so prispeli že drugi borci italijanske narodnosti. Dopolnjen z novimi prostovoljci, je bil bataljon priključen Levstikovi brigadi.

Med 17. in 21. oktobrom, ko je imel bataljon položaje na Velikem Koriňju, so ga Nemci in domobranci nepričakovano napadli. V neenakem boju je prvega dne padlo osemindvajset borcev, v bojih naslednje dni v okolici Ambrusa pa še pet partizanov.

Vse padle partizane so prepeljali v Ambrus in jih pokopali v skupni grob na pokopališču.

Kasneje so bataljon iz sestave Levstikove brigade premestili v Belo krajino, kjer je postal jedro italijanske brigade Fontanot, ustanovljene z odredbo glavnega štaba NOV in PO Slovenije 17. decembra 1944 na Suhorju.

Znojile pri Krki – Spominsko znamenje, posvečeno partizanskim Znojilam

Na sredi vasi Znojile pri Krki* stoji spominsko obeležje iz naravnega kamna, posvečeno vaščanom Znojil, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem boju. Do njega vodijo tri stopnice iz lomljencev. Spomenik je apnenčasta piramidalna skala, na katero je pritrjena pravokotna bronasta plošča z reliefnim napisom:

*Vaščanom partizanskih Znojil
za pogumno sodelovanje z OF
in našo enoto
v dneh vstaje v zahvalo.*

Znojile 1987

Skupnost borcev II. grupe odredov

Pobudo za odkritje spominskega obeležja je dala Skupnost borcev II. grupe odredov, ki je tudi avtor besedila, odkrili pa so ga 7. junija 1987 ob 45. obletnici krško-muljavske bitke.

* v sadovnjaku pri hiši Znojile 10a, ob cesti sredi vasi

V vasi Znojile je bil že leta 1941 ustanovljen odbor OF. S partizani so vaščani od vsega začetka tesno sodelovali. Stiško partizansko četo, ki se je nekaj dni septembra 1941 zadrževala na Ragljevki nad Znojilami, so oskrbovali s hrano in novicami. Stiška četa se je za nekaj dni utaborila na Ragljevki tudi novembra 1941. Grosupeljska partizanska četa je prav tako navezala tesne stike z odborom OF v Znojilah. Na silvestrovo 31. decembra 1941 so Znojilčani sprejeli Drugi Štajerski bataljon na poti s Kremenjka proti Ljubljani. Prva slovenska brigada – II. grupa odredov pa je že prvi dan po ustanovitvi 6. aprila 1942 v Znojilah priredila svoj prvi javni miting, in sodelovanje s partizani se je še poglobilo.

Med boji za osvobodeno ozemlje od 6. do 12. junija 1942 so tudi vaščani Znojil skrbeli za borce na položajih, kar je vplivalo na njihovo borbeno razpoloženje. Nekateri pripadniki Narodne zaščite pa so v teh bojih sodelovali s partizani.

Znojile pri Krki – Spominsko obeležje padlemu aktivistu OF Jožetu Zupancu

